

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.

EKONOMİK GELİŞMELER ÖZET DEĞERLENDİRME RAPORU TEMMUZ 2009/II

HAZIRLAYANLAR

Mustafa ŞİMŞEK

Fulya BAYRAKTAR

Mustafa TOSUN

EKONOMİK VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MÜDÜRLÜĞÜ

Temmuz 2009

Temmuz ayının ikinci ve üçüncü haftalarında ekonomide yaşanan gelişmeler ve bunun piyasalara yansımaları, açıklanan son veriler doğrultusunda aşağıda özetlenmiştir.

Yurtiçi Piyasaları Etkileyen Gelişmeler

- **TCMB Para Politikası Kurulu**, 16 Temmuz 2009 tarihli toplantısında; Banka bünyesindeki Bankalararası Para Piyasası ve İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Repo-Ters Repo Pazarı'nda uygulanmakta olan **kısa vadeli faiz oranlarının** indirilmesine karar vermiştir.

a) Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %8.75'ten %8.25'e, borç verme faiz oranı ise %11.25'ten %10.75'e indirilmiştir.

b) Geç Likidite Penceresi uygulaması çerçevesinde, Bankalararası Para Piyasası'nda saat 16.00–17.00 arası gecelik vadede uygulanan Merkez Bankası borçlanma faiz oranı %4.75'ten %4.25'e, borç verme faiz oranı ise %14.25'ten %13.75'e indirilmiştir,

c) Açık piyasa işlemleri çerçevesinde piyasa yapıcısı bankalara repo işlemleri yoluyla gecelik ve bir haftalık vadelerde tanınan borçlanma imkânı faiz oranı %10.25'ten %9.75'e indirilmiştir.

Kurul tarafından yapılan açıklamaya göre; son dönemde açıklanan veriler iktisadi faaliyetteki toparlanmanın yavaş ve kademeli olacağına işaret etmektedir. Dış talep zayıf seyrini sürdürmekte, yurt içi yatırım talebi gerilemekte ve istihdam koşullarında henüz bir iyileşme gözlenmemektedir. Bu çerçevede, enflasyonun uzun bir süre düşük seyrini koruyacağı öngörülmektedir. Finansal koşullardaki ek sıkılığın kısmen devam etmesi ve küresel finans piyasalarındaki sorunların reel ekonomi üzerindeki etkilerinin boyutuna ilişkin belirsizliklerin sürmesi, aşağı yönlü risklerin tamamıyla ortadan kalkmadığına işaret etmektedir.

- **Yatırımlarda Devlet Yardımları** hakkındaki **Bakanlar Kurulu Kararı**, 16 Temmuz 2009 tarihinde Resmi gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Karara göre; yatırım desteklerinin uygulanması açısından İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması Düzey 2 bölgeleri, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri dikkate alınarak Türkiye dört bölgeye ayrıldı.

Bölgesel desteklerden yararlanacak yatırım konuları için, her bir il grubunun yatırım potansiyeli ve rekabet gücü dikkate alınarak hazırlanan Karar'da, teşvik edilmeyecek yatırım konuları ile aranan şartları sağlayamayan yatırım alanları hariç olmak üzere, asgari sabit yatırım tutarının üzerindeki tüm yatırımlar, bölgesel ayırım yapılmaksızın gümrük vergisi muafiyeti ile katma değer vergisi (KDV) istisnasından yararlanacak.

Yatırımın, destek unsurlarından yararlanabilmesi için asgarî sabit yatırım tutarı birinci ve ikinci bölgelerde bir milyon TL, üçüncü ve dördüncü bölgelerde ise 500 bin TL tutarında olacak. Ancak, büyük ölçekli yatırımlar, bölgesel yatırımlar ile

* Rapor 24 Temmuz 2009 tarihinden önceki gelişmeleri içermektedir.

genel teşvik sisteminden yararlanacak yatırımların varsa ekli listelerde her bir konuya yönelik olarak belirlenen yukarıdaki tutarların üzerindeki asgarî sabit yatırım ve/veya asgarî kapasite şartlarını sağlaması gerekecek.

Bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar, gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnası dışında ilave olarak birinci ve ikinci bölgelerde vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, üçüncü ve dördüncü bölgelerde vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi, faiz desteği desteklerinden yararlanabilecek. Büyük ölçekli yatırımlara gümrük vergisi muafiyeti, KDV istisnası, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği, yatırım yeri tahsisi uygulanabilecek. Yatırımların bu Karar kapsamındaki destek unsurlarından yararlanabilmesi için, makro ekonomik programlar, arz-talep dengesi, sektörel, malî ve teknik değerlendirmeler çerçevesinde projenin uygun görülmesi ve teşvik belgesi düzenlenmesi gerekecek.

- Küçük ve orta büyüklükte işletmelerin (KOBİ) finansmana erişim imkânlarının geliştirilmesi suretiyle kredi sisteminin etkin bir şekilde çalışmasını temin etmek üzere, bankalar ile finansal kiralama şirketlerinin ortak olduğu **Kredi Garanti Kurumlarına (KGK)** Hazine Müsteşarlığı tarafından sağlanacak **Hazine Desteğine** ilişkin Usul ve Esaslar Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı, Resmi Gazete'nin 15 Temmuz tarihli sayısında yayımlanarak yürürlüğe girdi. Teşvik uygulamaları kapsamında, Hazine'nin KGK'lar tarafından verilen kredi kefaletleri için 1 milyar liraya kadar destek sağlaması öngörülmüyor.

Karara göre, Hazine Müsteşarlığı'nın sağlayacağı destek, KGK'nın belirli usul ve esaslar çerçevesinde vereceği kefaletler için kullanılacak. Kefalet verilecek kredinin yararlanıcısının (KOBİ'nin), başvuru tarihi itibarıyla en az iki bilanço dönemi faaliyet göstermiş olması ve halen faaliyetlerine devam ediyor olması, krediye başvuru sırasında iflas, fesih, iflas erteleme ve konkordato sürecinde olmaması gerekiyor.

Bankacılık Kanunu'nda belirlenen vasıflara uymayan gerçek ya da tüzel kişilerin yönetim ve denetiminde olan şirketler ile bu şirketlerin doğrudan ya da dolaylı ortaklarından olan şirketlere açılan kredilere kefalet verilmeyecek.

KOBİ'lere TL cinsinden ve Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'ın 17'inci maddesi kapsamında döviz cinsinden ve dövize endeksli kredi kullandırılabilir. Krediler, asgari 6 ay, azami 4 yıl vadeli olacak.

- Birinci sınıf lokantalar ile 3 yıldız ve üzeri oteller, tatil köyleri ve benzeri tesislerin bünyesindeki lokantalarda uygulanan **Katma Değer Vergisi Oranlarının** Tespitine İlişkin Karar'da değişiklik getiren Bakanlar Kurulu Kararı, 15 Temmuz 2009 tarihinde yürürlüğe girdi. KDV oranı, %8'den %18'e çıkarıldı.
- **Türkiye Kalkınma Bankası** Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Abdullah Çelik, enerji yatırımlarına verdikleri desteği artırarak sürdürme kararlılığı içinde olduklarını söyledi. Kalkınma Bankası ile ARMAHES A.Ş. arasında Muratlı Hidroelektrik Santrali (HES) Projesi için 42 milyon USD tutarında kredi sözleşmesi imzalandı.

Çelik imza töreninde yaptığı konuşmada, enerji kredilerine "bilinçli" bir şekilde ağırlık verdiklerini söyledi. Bankaya bugüne kadar enerji kredileriyle ilgili 1.3

milyar liralık kredi talebi geldiğini, bu talebin önemli bölümünün hidroelektrik santral, kalanının ise rüzgar, jeotermal ve biyoenerji projeleri için olduğunu anlatan Çelik, bankanın yenilenebilir enerji yatırımlarının her alanında aktif olduğuna işaret etti.

Taleplerin tümünün ivedilikle değerlendirildiğini ve Dünya Bankası, Avrupa Yatırım Bankası ve İslam Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşlardan sağlanan, toplam 520 milyon lira tutarında kredinin bu projelere tahsis edildiğini belirten Çelik, bugüne kadar kredilendirilen proje sayısının 31, bu projelerin toplam güç miktarının da 420 megavat olduğunu bildirdi.

Uluslararası Piyasalardaki Gelişmeler

- **ABD Merkez Bankası FED**, 24 Haziran'da yaptığı faiz konulu toplantısının tutanaklarını açıkladı. Tutanaklara göre, FED yöneticileri ekonomideki daralmanın daha önce tahmin edilenden daha az olacağı, ancak işsizlik oranının %10.1'e kadar yükselebileceği konusunda görüş bildirdi. 2009 yılında ABD ekonomisinin %1-1.5 bandında küçülmesini bekleyen FED yetkilileri, 2010 ve 2011 yıllarına yönelik büyüme tahminlerini ise iyileştirerek sırasıyla %2.1-3 ve %3.8-4.6 aralığına yükseltti. FED yetkilileri ayrıca, ekonomide ikinci yarıda az da olsa bir büyüme görülebileceğini kaydetti.
- **ABD Merkez Bankası (FED) Başkanı Ben Bernanke**, ekonominin istikrar kazanma yönünde işaretler verdiğini, gevşek mali politikaların istihdam piyasaları düzeline kadar uzunca bir süre daha devam edeceğini belirtti. Yavaşlamanın hız kestiğini anlatan Bernanke, bankanın gerekirse enflasyonla savaşacak araçlara sahip olduğunun altını çizdi. Tehlikenin devam ettiğini ve istikrarlı düzelmeye geçildiğini söylemediğini vurgulayan Bernanke, piyasaların hala gergin olduğunu, tüketim harcamalarının ise konut fiyatları ve istihdam üzerinde risk oluşturduğunu kaydetti.
- **ABD Ticaret Bakanlığı** tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD'de dış ticaret açığı Mayıs ayında beklentilerin aksine daralarak 25.96 milyar USD'ye düştü. Açıklamada ayrıca Nisan ayında 29.16 milyar USD açık olarak açıklanan dış ticaret açığı verisi, 28.79 milyar USD açık olarak revize edildi. Dış ticaret açığı, geçen yıl aynı dönemde 60.53 milyar USD seviyesindeydi. Açıklanan verilere göre, Mayıs ayında ihracat bir önceki aya göre %1.6 artarak 123.31 milyar USD seviyesine yükselirken, ithalat ise %0.6 azalarak 149.27 milyar USD seviyesine geriledi.
- **ABD Çalışma Bakanlığı** tarafından yapılan açıklamaya göre, ABD'de tüketici fiyat endeksi (TÜFE) Haziran ayında bir önceki aya göre %0.7 arttı. Gıda ve enerji fiyatlarının hesaplama dışı tutulduğu çekirdek TÜFE ise Haziran ayında %0.2 artış gösterdi. Beklentiler TÜFE'nin %0.6, çekirdek TÜFE'nin ise %0.1 artış göstermesi yönündeydi. Hem TÜFE, hem de çekirdek TÜFE Mayıs ayında bir önceki aya göre %0.1 artış göstermişti.
- **ABD'de üretici fiyatları endeksi (ÜFE)** Haziran ayında beklentilerin üzerinde %1.8 artış gösterdi. Mayıs ayında %0.2 artış gösteren verinin Haziran ayında %0.9 artması bekleniyordu. Açıklamaya göre, Mayıs ayında %2.9 artan enerji fiyatları Haziran ayında %6.6 artış gösterdi. Açıklanan son veriyle birlikte Mayıs ayında

yıllık bazda %5 gerileyen ÜFE, Haziran ayında %4.6 geriledi. Gıda ve enerji fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek ÜFE ise Haziran ayında bir önceki aya göre %0.5 artış gösterdi. Mayıs ayında %0.1 azalan verinin Haziran ayında %0.1 artması bekleniyordu.

- **ABD**'de perakende satışlar Haziran ayında bir önceki aya göre %0.6, dalgalı seyreden otomobil fiyatları hariç tutularak hesaplanan çekirdek perakende satışlar %0.3 artış gösterdi. Beklentiler perakende satışların bir önceki aya göre %0.4, çekirdek perakende satışların ise %0.5 artış göstermesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Mayıs ayında %0.5 artış olarak açıklanan çekirdek perakende satışlar %0.4 artış olarak revize edilirken, %0.5 azalış olarak açıklanan perakende satışlar revize edilmedi.
- **ABD**'de, sanayi üretimi Haziran ayında bir önceki aya göre %0.4 azalırken, kapasite kullanımı %68 oldu. Beklentiler sanayi üretiminin %0.6 azalması, kapasite kullanımının ise %67.9 olması yönündeydi. Açıklamada ayrıca Mayıs ayında %1.1 azaldığı açıklanan sanayi üretimi %1.2 azalış olarak, %68.3 olarak açıklanan kapasite kullanımı %68.2 olarak revize edildi.
- **ABD**'de, konut başlangıçları verisi Haziran ayında beklentilerin üzerinde %3.6 artarak 582,000 seviyesine yükseldi. Beklentiler verinin 530,000 seviyesinde gerçekleşmesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Mayıs ayında %17.2 artış olarak açıklanan veri %17.3 artış olarak revize edildi.
- **ABD**'de öncü göstergeler endeksi Haziran ayında %0.7 artarak beklentilerden daha iyi gerçekleşti. Beklentiler verinin bir önceki aya göre %0.5 artması yönündeydi. Açıklamada ayrıca Mayıs ayında %1.2 artış olarak açıklanan veri %1.3 artış olarak revize edildi. Yeni siparişler, işsizlik başvuruları, para arzı, ortalama çalışma saati, inşaat ruhsatları, hisse senedi fiyatları vb. değişkenlerden oluşan öncü göstergeler endeksi, ekonominin gidişatı hakkında önemli bir gösterge niteliği taşıyor.
- **ABD**'de ikinci el konut satışları Haziran ayında beklentilerin üzerinde %3.6 artış gösterdi ve yıllık bazda 4.89 milyon adete yükseldi. Beklentiler verinin 4.84 milyon adet olarak gerçekleşmesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Mayıs ayında 4.77 milyon adet olarak açıklanan veri 4.72 milyon adet olarak revize edildi. ABD'de ikinci el konut satışları Haziran ayında yıllık bazda ise %0.2 azalış gösterdi.
- **Avrupa Merkez Bankası ECB**'nin yaptığı açıklamaya göre, Euro bölgesinde cari işlemler açığı Mayıs ayında mevsimsel etkilerden arındırılmış verilerle 1.2 milyar EUR olarak gerçekleşti. Böylece 12 aylık kümülatif cari açık geçen seneki 21.7 milyar EUR seviyesinden 125.1 milyar EUR seviyesine yükseldi. Açıklamada ayrıca Nisan ayında 5.9 milyar EUR açık olarak açıklanan veri 6.1 milyar EUR açık olarak revize edildi. Euro bölgesi, 2008 yılında 63.2 milyar EUR cari işlemler açığı vermişti.
- **Avrupa Birliği İstatistik Kurumu Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesi sanayi üretimi Mayıs ayında aylık bazda %0.5 artarken, yıllık bazda ise %17 düşüş gösterdi. Beklentiler verinin aylık bazda %1.2 artması, yıllık bazda %17.7 gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca Nisan ayında aylık bazda %1.9 düştüğü belirtilen veri %1.4 düşüş olarak, yıllık bazda %21.6 düştüğü açıklanan veri %20.5 düşüş olarak revize edildi.

- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Euro bölgesinde tüketici fiyatları Haziran ayında aylık bazda %0.2 artarken, yıllık bazda %0.1 azaldı. Mayıs ayında yıllık bazda %0.0 seviyesinde gerçekleşen verinin daha önce geçici verilere göre Haziran ayında %-0.1 seviyesinde gerçekleştiği açıklanmıştı. Beklentiler de bu oranın revize edilmemesi yönündeydi. Enerji ve gıda fiyatlarının dahil edilmediği çekirdek enflasyon ise Haziran ayında aylık bazda değişim göstermezken, yıllık bazdaki artış %1.3 olarak gerçekleşti. Çekirdek enflasyon bir önceki ay aylık bazda değişim göstermemiş, yıllık artış oranı ise %1.5 olmuştu.
- **Eurostat** tarafından yapılan açıklamaya göre, Mayıs ayında Euro bölgesinde 1.9 milyar EUR dış ticaret fazlası verildi. Euro bölgesinde geçen yıl aynı dönemde 3.8 milyar EUR dış ticaret açığı verilmişti. Açıklanan rakamlara göre, Euro bölgesinde ihracat Mayıs ayında geçen yılın aynı ayına göre %24 azalış göstererek 97.7 milyar EUR'a, ithalat ise %27 azalış göstererek 95.8 milyar EUR'a geriledi. Euro Bölgesi Nisan ayında 2.7 milyar EUR dış ticaret fazlası vermişti.
- **Euro Bölgesi** sanayi siparişleri, Mayıs ayında aylık bazda %0.2, yıllık bazda ise %30.1 düşüş gösterdi. Beklentiler verinin Mayıs ayında aylık bazda %1.9 artması, yıllık bazda ise %28 gerilemesi yönündeydi. Açıklamada ayrıca daha önce Nisan ayında aylık bazda %1 düşüş olarak açıklanan veri %0.7 düşüş olarak, yıllık bazda %35.5 düşüş olarak açıklanan veri %35.3 düşüş olarak revize edildi.
- **Almanya** Mannheim merkezli ZEW araştırma enstitüsünün analist ve kurumsal yatırımcılar arasında yaptığı araştırmaya göre, Alman yatırımcılarının Avrupa'nın en büyük ekonomisi olan Almanya'ya ilişkin güven eğilimleri Temmuz ayında 39.5 ile beklentilerden kötü açıklandı. Haziran ayında 44.8 olan verinin Temmuz ayında 47.8 değerini alması bekleniyordu. ZEW'in açıkladığı bir diğer endeks olan cari durum endeksi ise Temmuz ayında -89.3 değerini alarak beklentilerden kötü gerçekleşti. Haziran ayında -89.7 değerini alan verinin Temmuz ayında -88 değerini alması bekleniyordu.
- **Japonya Merkez Bankası (BOJ)**, gösterge faiz oranını beklentilere paralel olarak %0.1 seviyesinde değiştirmeden bıraktı. BOJ toplantısı ardından yapılan açıklamada, bu yıl şirketlere nakit sağlamak amacıyla başlatılan acil durum kredi programının bitiş tarihinin 30 Eylül'den 31 Aralık'a uzatıldığı belirtildi. BOJ en son Aralık ayındaki toplantıda %0.3 seviyesinde olan gösterge faizini %0.1 seviyesine indirmişti.
- **Çin** ilk çeyrekte %6.1 büyümesinin ardından 2. çeyrekte %7.9 büyüdü. Beklenti %7.5 büyüme idi. Çin İstatistik Bürosu tarafından yapılan açıklamada, ilk yarıdaki büyümenin, yılın tamamı için belirlenen %8'lik büyüme hedefinin yakalanması açısından iyi bir temel olduğu belirtildi.
- **IMF**'nin son açıklanan tahminlerine göre 2008 yılında %0.8 büyüyen **Euro Bölgesi** ekonomisinin 2009 yılında %4.8, 2010 yılında %0.3 daralması bekleniyor.
- **Uluslararası Para Fonu (IMF)** İcra Direktörleri Kurulu, üye 186 ülkenin döviz rezervlerini artırarak, küresel ekonomiye likidite sağlamak amacıyla 250 milyar USD eş değerli Özel Çekme Hakkı (SDR) tahsis edilmesini kararlaştırdı. Teklif, IMF Governörler Kurulu'nda da kabul edilirse, 28 Ağustosta yürürlüğe girecek.

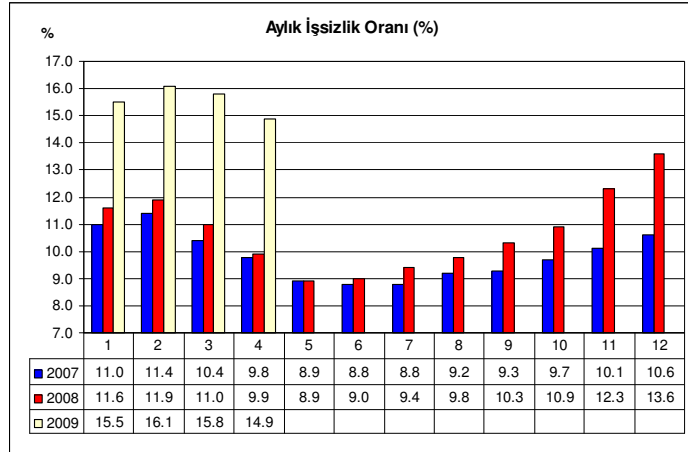
Yeni tahsisin yaklaşık 100 milyar USD'lik kısmı yükselen piyasalar ile gelişmekte olan ülkelere kullanılacaktır.

- Uluslararası Yatırım Bankası **Merrill Lynch**, küresel durgunluğun sona erdiği tahmininde bulunarak, zaman alacak küresel toparlanma için sürdürülebilir politikalara ihtiyaç duyulduğunu bildirdi. Banc of America Securities-Merrill Lynch araştırma raporunda "Küresel durgunluğun bu yılın ikinci çeyreğinde sona erdiğine inanıyoruz. Üçüncü çeyrekte kırılan bir toparlanma başlamıştır" denildi. Gelecek yıl dünya ekonomisinin %3.7 büyüyeceği tahmin edilen raporda, büyüme oranlarının gelişmiş ekonomilerde %2.2 ve gelişmekte olan ekonomilerde %5.5 düzeyinde gerçekleşmesi öngörüldü. Bankaya göre önümüzdeki yıl ABD %2.6 ve Çin %9.6 büyüyecek.

Son Açıklanan Veriler

- **Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)** tarafından açıklanan, **Hanehalkı İşgücü Araştırması 2009 Nisan Dönemi (Mart, Nisan, Mayıs 2009) Sonuçları**'na göre;

2009 yılı Nisan döneminde, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus geçen yılın aynı dönemine göre 880 bin kişi artarak 51 milyon 507 bin kişiye ulaşmıştır. İstihdam edilenlerin sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 530 bin kişi azalarak 20 milyon 698 bin kişiye düşerken, işgücüne katılma oranı %47.2 olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye genelinde işsiz sayısı, geçen yılın aynı dönemine göre 1 milyon 285 bin kişi artarak 3 milyon 618 bin kişiye yükselirken, işsizlik oranı 5 puanlık artış ile %14.9 seviyesinde, tarım dışı işsizlik oranı da %18.2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu dönemde, istihdam edilenlerin %24'ü tarım, %19.2'si sanayi, %5.6'sı inşaat, %51.2'si de hizmetler sektöründedir. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, tarım sektörünün istihdam edilenler içindeki payının 0.2 puan, hizmetler sektörünün payının 1.6 puan arttığı, buna karşılık sanayi sektörünün payının 1.5 puan, inşaat sektörünün payının ise 0.2 puan azaldığı görülmektedir.

- **TÜİK** tarafından, 2008 Yılı **Satınalma Gücü Paritesi, Tüketim Mal ve Hizmetleri Karşılaştırmalı Fiyat Düzeyi Endeksleri** sonuçları açıklanmıştır. EUROSTAT ve OECD işbirliğiyle yürütülen Satınalma Gücü Paritesi çalışmaları çerçevesinde Avrupa Karşılaştırma Programına katılan 37 ülke için, "**Tüketim Mal ve Hizmetleri**" ve seçilmiş alt gruplarına ilişkin karşılaştırmalı fiyat düzeyi endeksleri verilmektedir.

"Tüketim Mal ve Hizmetleri" grubunda Avrupa Birliği'ne üye 27 ülkenin ortalama fiyat düzeyi 100 iken, 37 ülke içinde Danimarka 141 ile en yüksek, Makedonya ise 47 ile en düşük fiyat düzeyine sahiptir.

Türkiye’de “Tüketici Mal ve Hizmetleri” grubuna ilişkin fiyat düzeyi endeksi 73’dür. Alt gruplar itibarıyla incelendiğinde, “Ev Aletleri (114)” ve “Tüketici Elektronikleri (113)” gruplarında fiyat düzeyinin Avrupa ülkelerine göre oldukça yüksek olduğu, buna karşılık “Ulaştırma Hizmetleri (71)”, “Elektrik, Gaz ve Diğer Yakıtlar (74)” ile “Mobilya ve Yer Döşemeleri (74)” gruplarında fiyat düzeyinin nispeten düşük olduğu görülmektedir.

- **TÜİK** tarafından yapılan açıklamaya göre; 2009 yılının Haziran ayında, **yeni kurulan şirket ve kooperatif sayısı**, geçen yılın aynı ayına göre %2 oranında azalarak 4,156’dan 4,073’e düşmüştür. **Kapanan şirket ve kooperatif sayısı** ise bir önceki yılın aynı ayına göre yaklaşık %20.7 oranında artarak 692’den 835’e yükselmiştir.
- **Türkiye İstatistik Kurumu ve T.C. Merkez Bankası** işbirliği ile yürütülen **Aylık Tüketici Eğilim Anketi**’ne göre, 2009 yılının Mayıs ayında 83.28 olan **Tüketici Güven Endeksi**, Haziran ayında bir önceki aya göre %2.39 oranında artarak 85.27 değerine yükselmiştir. Ankete göre, güven endeksindeki artış, tüketicilerin mevcut ve gelecek dönem satın alma gücü, gelecek dönem genel ekonomik durum ve gelecek dönem iş bulma olanaklarına ilişkin değerlendirmelerinin iyileşmesinden kaynaklanmaktadır.
- **Maliye Bakanlığı**’ndan yapılan açıklamaya göre; **Merkezi Yönetim Bütçesi**, 2009 yılı Haziran ayında 2.5 milyar TL açık vermiştir. 2008 yılı Haziran ayındaki bütçe dengesi ise yaklaşık 4 milyar TL’dir. 2009 yılı Haziran ayında faiz dışı denge -1.4 milyar TL olarak gerçekleşirken, bütçe harcamaları 17.9 milyar TL, bütçe gelirleri ise 15.4 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Faiz harcamalarının 1.1 milyar TL dolayında olduğu bu ayda, vergi gelirleri 12.9 milyar TL ile merkezi yönetim bütçe gelirlerinin yaklaşık %83’ünü oluşturmuştur.
- **T.C. Merkez Bankası**’nın mali ve reel sektörden katılımcılarla gerçekleştirdiği **2009 Yılı Temmuz Ayı II. Dönem Beklenti Anketi** sonuçlarına göre; Türkiye ekonomisinin 2009 yılında %4.9 oranında küçüleceği, tüketici fiyatlarının %6.09 oranında artacağı, cari işlemler açığının 10,785 milyon USD ve dolar kurunun 1.5920 TL civarında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Önümüzdeki 12 ve 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentileri ise sırasıyla %6.59 ve %6.40 düzeyindedir. 12 ay sonrası için, 6 ay vadeli hazine bonosunun yıllık bileşik getirisi %11.08, 5 yıl vadeli, 6 ayda bir ödemeli devlet tahvillerinin yıllık bileşik getirisi de %13.68 olarak beklenmektedir. Temmuz II. Dönem Beklenti anketi kapsamında, bir önceki dönem anket sonuçlarına göre yılsonu ve 12 ay sonraki tüketici fiyatlarının beklenti değerleri yükselmiş, büyüme ve 24 ay sonraki tüketici fiyatlarının beklenti değerleri aynı kalmış, diğer bütün ekonomik göstergelerin beklenti değerleri düşmüştür.
- **Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemlerindeki Gelişmeler**
03–17 Temmuz 2009 döneminde Merkez Bankası Analitik Bilânçosu aktif büyüklüğü, %1.74 oranında daralarak 104,708 milyon TL düzeyine gerilemiştir. Bu dönemde Dış Varlıklar kalemi %8.14 oranında artış gösterirken, İç Varlıklar kalemi -2,188 milyon TL’den, -3,242 milyon TL seviyesine inmiştir.

Bilânçonun pasif kalemleri incelendiğinde ise bu dönemde Merkez Bankası Toplam Döviz Yükümlülüklerinin %2.08 oranında arttığı görülmektedir. Toplam Döviz Yükümlülükleri kaleminin alt ayırımına bakıldığında, Dış Yükümlülükler

kaleminin %4.48 oranında azalırken, İç Yükümlülükler kaleminin ise %3.76 oranında artış kaydettiği göze çarpmaktadır.

Merkez Bankası Analitik Bilânçosu Ana Kalemleri (Milyon TL.)					
	18.07.08	03.07.09	17.07.09	Değişim	
				Son Yıl	Dönem
AKTİFLER	107,832	104,890	104,708	-3,124	-182
1.DIŞ VARLIKLAR	97,013	107,078	107,950	10,937	872
2.İÇ VARLIKLAR	10,819	-2,188	-3,242	-14,061	-1,054
PASİFLER	107,832	104,890	104,708	-3,124	-182
1.TOPLAM DÖVİZ YÜKÜMLÜKLERİ	59,827	53,057	54,161	-5,666	1,104
1.1. DIŞ YÜKÜMLÜKLER	20,800	21,186	21,091	291	-95
1.2. İÇ YÜKÜMLÜKLER	39,027	31,871	33,070	-5,957	1,199
1.2.1. Döv. Ol. Takip Ol. Mevduat	17,830	12,827	14,086	-3,744	1,259
1.2.2. Bankaların Döviz Mevduatı	21,197	19,044	18,984	-2,213	-60
2.MERKEZ BANKASI PARASI	48,005	51,834	50,547	2,542	-1,287
2.1. REZERV PARA	45,033	52,926	59,642	14,609	6,716
2.1.1. Dolaşıma Çıkan Banknot	30,571	34,945	35,562	4,991	617
2.1.2. Bankalar Mevduatı	14,304	17,898	23,996	9,692	6,098
2.1.3. Diğer Kalemler	157	83	84	-73	1
2.2. DİĞER MB PARASI	2,972	-1,092	-9,095	-12,067	-8,003
2.2.1. APİ'den Doğan Borçlar	354	-7,868	-13,263	-13,617	-5,395
2.2.2. Kamu Mevduatı	2,618	6,776	4,168	1,550	-2,608
TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon \$)	75,664	65,011	65,646	-10,018	635

Kaynak: TCMB

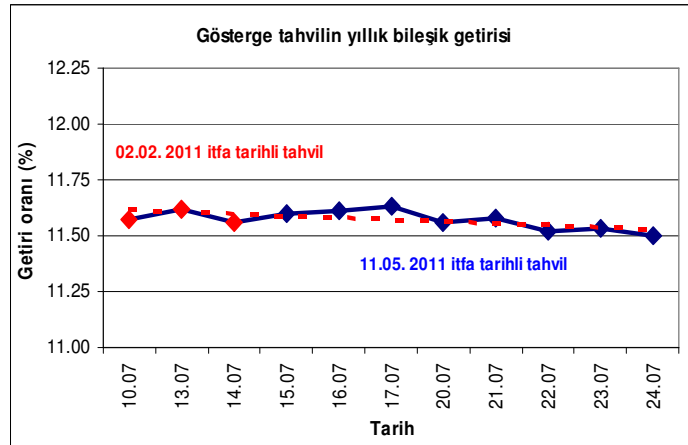
Kamu maaş ödemeleri nedeniyle artan nakit ihtiyacına bağlı olarak bu dönem, Rezerv Para kalemi ve Emisyon Hacminde sırasıyla %12.69 ve %1.77 oranlarında artışlar kaydedilmiştir. Öte yandan geçen dönem itibariyle -1.09 milyar TL düzeyinde bulunan Merkez Bankası'nın politika araçlarının oluşturduğu Diğer Merkez Bankası Parası kalemi, bu dönem 8 milyar TL azalış göstererek -9.09 milyar TL seviyesine inmiştir. Diğer Merkez Bankası Parası kaleminin alt başlıklarından birisi olan ve Temmuz ayının başı itibariyle -7.87 milyar TL seviyesinde bulunan Açık Piyasa İşlemleri kalemi ise 5.39 milyar TL azalış kaydederek -13.26 milyar TL düzeyine gerilemiştir. Diğer bir ifade ile 3 Temmuz tarihi itibariyle Merkez Bankası, Açık Piyasa İşlemleri yoluyla piyasadan 7.87 milyar TL alacaklı iken, bu dönem bu tutar 13.26 milyar TL seviyesine yükselmiştir. Öte yandan Merkez Bankası'nın bir diğer politika aracı olan Kamu Mevduatı kalemi de %38.49 oranında azalış göstererek 4,168 milyon TL seviyesine inmiştir.

Geçen dönem 2,183 milyon USD azalış gösteren TC Merkez Bankası brüt rezervlerindeki gerilemenin, bu dönem sınırlı düzeyde de olsa yerini yükselişe bıraktığı görülmektedir. 03-17 Temmuz 2009 döneminde **TCMB brüt döviz rezervleri**, 635 milyon USD artarak 65,646 milyon USD düzeyine yükselmiştir.

- **Tahvil-Bono Piyasası**

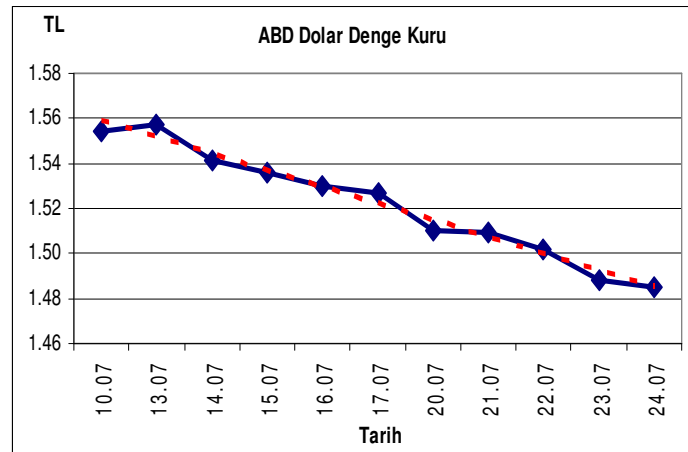
Temmuz ayının ilk haftasını %11.57 seviyesinden kapatan piyasanın gösterge kâğıdı niteliğindeki **2 Şubat 2011 itfa tarihli tahvilin** yıllık bileşik faizi, Hazine Müsteşarlığı'nın 14 Temmuz tarihinde gerçekleştirdiği ihale öncesinde sakin bir seyir izledi. Söz konusu ihale sonrasında piyasanın yeni gösterge kâğıdı konumuna gelen **11 Mayıs 2011 itfa tarihli tahvilin** yıllık bileşik faizi ise %11.55 seviyelerinden piyasaya giriş yaptıysa da TC Merkez Bankası'nın gerçekleştirdiği

faiz indirimi sonrasında piyasa gelen kâr satışlarına bağlı olarak bir miktar yükseliş kaydederek haftayı %11.63 düzeyinden kapattı. Hazine Müsteşarlığı'nın 21 Temmuz tarihinde gerçekleştirdiği değişken kuponlu devlet tahvili ihalesine gelen yoğun talep ve uluslararası piyasalara hâkim olan iyimser havaya bağlı olarak Temmuz ayının üçüncü haftası boyunca aşağı yönlü bir seyir izleyen gösterge kâğıdının yıllık bileşik faizi, haftayı %11.50 seviyesinden kapatırken, gösterge bileşik faiz bu dönem içerisinde 7 baz puan gerileme kaydetmiş oldu.

• Döviz Piyasası

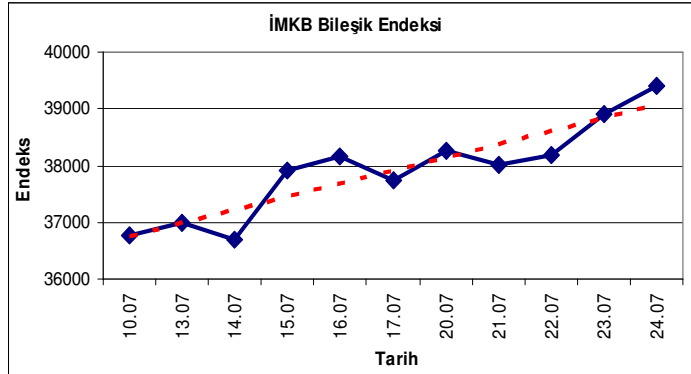
Temmuz ayının ilk haftasını 1.5539 TL düzeyinden kapatan dolar, ayın ikinci haftasında TC Merkez Bankası'nın gerçekleştirdiği faiz indirimine rağmen, alternatif piyasalara gelen alımların döviz piyasasına satış yönünde yansımaya bağlı olarak haftayı TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.5271 TL seviyesine gerileyerek kapattı. Temmuz ayının üçüncü haftasında da global piyasalarda esen iyimser havanın etkisiyle alternatif piyasalardaki alımlar sürerken, buna paralel olarak döviz piyasasındaki satışların yoğunlaştığı görüldü. Söz konusu satışlar sonucunda dolar, Temmuz ayının üçüncü haftasını TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.4850 TL seviyesine gerileyerek kapatırken, son iki haftalık dönem içerisinde TL karşısında %4.43 oranında değer kaybetmiş oldu. Bu dönem içerisinde euronun değer kaybı ise %2.31 olarak gerçekleşmiştir.

Temmuz ayının ilk haftasını 1.3905 seviyesinden kapatan **EUR/USD paritesi**, uluslararası piyasalarda gerçekleşen yükselişlerin, rezerv para konumundaki dolara olan talebi azaltmasına bağlı olarak, ayın ikinci haftası içerisinde 1.41 düzeyinin üzerine yükseldi. Temmuz ayının ikinci haftasını TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.4094 seviyesinden kapatan parite, Temmuz ayının üçüncü haftasında da ABD'nin yüksek kamu harcamalarının, ekonominin toparlanması ile birlikte enflasyonist baskı yaratacağı endişesinin, piyasalar üzerinde etkili olmasının sonucunda yükselişini sürdürdü. 1.42 seviyesinin üzerine yükselen parite, Temmuz ayının üçüncü haftasını TC Merkez Bankası gösterge kurları itibariyle 1.4215 düzeyinden kapattı.

- **İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB)**

Temmuz ayının ilk haftasını 36,780 seviyesinden kapatan İMKB Bileşik Endeksi, ayın ikinci haftası içerisinde, FED'in toplantı tutanaklarında ekonominin durgunluktan çıkmaya başladığına yönelik tespitler ve ABD'nin önde gelen şirketlerinin, beklentilerden daha iyi açıkladıkları ikinci çeyrek bilanço rakamlarına bağlı olarak yükseliş kaydetti. Bu süreçte 38,378 puana kadar yükselen bileşik endeks, haftanın son işlem gününü ise 37,727 puandan kapattı.

Temmuz ayının üçüncü haftasında ise ABD'den gelen makro ekonomik verilerin, ABD ekonomisindeki toparlanmanın güçlendiğine dair beklentileri arttırmasına bağlı olarak İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'ndaki alımların devam ettiği görüldü. 39,790 puana kadar yükselen bileşik endeks, Temmuz ayının üçüncü haftasını da 39,395 puandan kapattı. Bileşik endeks, bu dönem içerisinde %7.11 oranında değer kazanırken, yabancı portföylerin piyasa içerisindeki payı da %65.42 seviyesinden %65.74 düzeyine yükselmiştir.

- **Türk Bankacılık Sektörü Gelişmeleri**

24 Haziran – 07 Temmuz 2009 döneminde %1 oranında azalarak 479 milyar TL seviyesine gerileyen bankacılık sektörü toplam mevduat hacminin, bu dönemde %0.7 artarak 482.3 milyar TL düzeyine yükseldiği görülmektedir. Bankacılık sektörü toplam mevduat hacminin alt ayrımına bakıldığında ise vadeli mevduatlarda kayda değer bir değişiklik gerçekleşmezken, vadesiz mevduatların %5.6 oranında genişlediği göze çarpmaktadır. Dönem sonu tarihinin kamu maaş ödemelerini takip eden haftaya rastladığı hususu göz önüne alındığında, vadesiz mevduatlardaki yüksek oranlı bu artış, ay içerisindeki dönemsel hareketler olarak değerlendirilmektedir.

Bankacılık Sektörü İle İlgili Seçilmiş Göstergeler (Milyon TL.)

	31.12.08	07.07.09	21.07.09	Değişim (%)	
				Yıl Sonuna Göre	Dönem
MEVDUAT VE FONLAR					
TOPLAM MEVDUAT VE FONLAR	469,455	478,937	482,329	2.7	0.7
Vadeli	404,359	415,571	415,410	2.7	0.0
Vadesiz	65,095	63,365	66,919	2.8	5.6
KREDİLER					
TOPLAM KREDİLER	372,812	371,314	368,153	-1.2	-0.9
TL	264,463	269,347	267,367	1.1	-0.7
YP	108,350	101,967	100,785	-7.0	-1.2
YP Krediler/Toplam Krediler (%)	29.1	27.5	27.4		
Krediler /Mevduat (%)	82.4	81.4	80.3		
Takipteki Alacaklar (Brüt)	13,836	18,697	19,053	37.7	1.9
Takipteki Alacaklar / Krediler (%)	3.6	4.8	4.9		
Menkul Değerler Portföyü	194,275	220,814	223,927	15.3	1.4
MDP/ Mevduat (%)	41.4	46.1	46.4		

Kaynak: BDDK

Geçen dönem kayda değer bir değişiklik göstermeyen bankacılık sektörü toplam kredi hacminin, bu dönemde %9 oranında gerileyerek 368 milyar TL seviyesine indiği görülmektedir. Toplam kredilerin alt ayrımına bakıldığında ise TL kredilerde görülen %7 gerilemeye karşılık, yabancı para cinsinden kredilerin %1.2 oranında azalış kaydetmesi dikkati çekmektedir. Döviz sepetinin aynı dönem itibarıyla %1.16 oranında değer kaybettiği göz önüne alındığında, yabancı para cinsinden kredilerde gerçekleşen gerilemenin, esasen döviz kurlarındaki düşüşten kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Yaklaşık 11 aylık bir süredir düzenli olarak artış gösteren bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacminin, genişlemesini bu dönem de ivme kazanarak devam ettirdiği görülmektedir. Bankacılık sektörü takipteki alacaklar hacmi, bu dönem %1.9 oranında artış kaydederek 19 milyar TL düzeyini geçerken, takipteki alacakların kredilere oranı da %4.9 seviyesine yükselmiştir.

24 Haziran – 07 Temmuz 2009 döneminde %1.5 oranında artarak 220.8 milyar TL seviyesine yükselen bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacmi, bu dönemde de %1.4 oranında genişleyerek 224 milyar TL düzeyine ulaşmıştır. Bankacılık sektörü menkul değerler portföyü hacminde gerçekleşen bu artışa bağlı olarak, bu dönem MDP/Mevduat oranının %46.4 düzeyine yükseldiği görülmektedir.

İletişim Bilgileri

Oktay Küçükiremitçi	Müdür	0312 4179200/2340	oktay.kucukiremitci@kalkinma.com.tr
Mustafa Şimşek	Müdür Yardımcısı	0312 4179200/2340	mustafa.simsek@kalkinma.com.tr
Fulya Bayraktar	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2356	fulya.bayraktar@kalkinma.com.tr
Mustafa Tosun	Kıdemli Uzman	0312 4179200/2355	mustafa.tosun@kalkinma.com.tr

MAKRO EKONOMİK GÖSTERGELER

	2006	2007	2008						2009					
			Tem.	Ağust.	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
GSYİH (Milyon \$)	526,429	656,670	-	-	217,086*	-	-	155,848*	-	-	127,812*	-	-	-
Büyüme Oranı (1998 fiyatlarıyla)	6.9	4.7	-	-	1.2*	-	-	-6.2*	-	-	-13.8*	-	-	-
İmalat Sanayi KKO (%)	81.0	81.8	80.0	76.2	79.8	76.7	72.9	64.7	63.8	63.8	64.7	66.8	70.4	72.7
İşsizlik Oranı (%)	9.9	9.9	9.4	9.8	10.3	10.9	12.3	13.6	15.5	16.1	15.8	14.9	-	-
Enflasyon (ÜFE) (%) (yıllık)	11.58	5.94	18.41	14.67	12.49	13.29	12.25	8.11	7.90	6.43	3.46	-0.35	-2.46	-1.86
Enflasyon (TÜFE) (%) (yıllık)	9.65	8.39	12.06	11.77	11.13	11.99	10.76	10.06	9.50	7.73	7.89	6.13	5.24	5.73
TÜFE Bazlı Reel Kur Endeksi	160.1	190.3	181.0	193.9	191.9	174.0	170.2	168.8	166.5	163.4	159.4	166.7	168.1	164.6
Cari İşlemler Dengesi (Milyon \$)	-31,893	-37,684	-3,998	-3,003	-939	-2,380	-372	-3,036	-216	-170	-1,034	-1,239	-216	-
Dış Ticaret Dengesi (Milyon \$)	-54,041	-62,800	-7,962	-8,205	-5,091	-5,220	-2,678	-3,682	-1,398	-639	-2,361	-2,545	-3,477	-
- İhracat-FOB (Milyon \$)	85,535	107,262	12,595	11,047	12,793	9,722	9,396	7,722	7,884	8,437	8,163	7,575	7,359	-
- İthalat-CIF (Milyon \$)	139,576	170,063	20,557	19,251	17,885	14,942	12,073	11,405	9,282	9,076	10,525	10,120	10,836	-
Karşılama Oranı (%) İhracat/İthalat	61.3	63.1	61.3	57.4	71.5	65.1	77.8	67.7	84.9	93.0	77.6	74.9	67.9	-
Bütçe Gelirleri (Milyon TL)	171,309	189,617	17,920	26,447	13,788	15,107	17,990	15,140	15,830	18,415	13,053	20,063	18,854	15,411
- Vergi Gelirleri (Milyon TL)	137,554	152,832	13,778	18,920	11,827	13,044	15,752	12,014	13,825	13,805	10,514	12,814	15,275	12,850
- Diğer Gelirler (Milyon TL)	33,756	36,785	4,142	7,528	1,961	2,063	2,237	3,126	2,004	4,611	2,539	7,250	3,579	2,561
Bütçe Harcamaları (Milyon TL)	175,304	203,501	21,237	20,437	23,215	15,178	21,375	23,937	18,796	25,808	21,820	21,010	19,464	17,932
- Faiz Harcamaları (Milyon TL)	45,945	48,732	7,436	8,140	5,022	2,013	5,440	1,871	3,783	9,859	4,449	3,038	4,991	1,123
- Faiz Hariç Harcamalar (Milyon TL)	129,359	154,769	13,801	12,297	18,193	13,165	15,935	22,066	15,013	15,950	17,372	17,972	14,473	16,809
Bütçe Dengesi (Milyon TL)	-3,995	-13,883	-3,317	6,010	-9,426	-71	-3,385	-8,797	-2,967	-7,393	-8,767	-947	-610	-2,521
- Faiz Dışı Denge (Milyon TL)	41,951	34,848	4,119	14,150	-4,404	1,942	2,055	-6,926	816	2,466	-4,319	2,091	4,381	-1,398
Merkezi Yönetim Toplam İç Borç Stoku (Milyon \$)	178,906	219,207	220,323	224,907	216,274	181,324	175,253	181,728	170,839	171,230	173,167	186,478	196,723	197,161
Merkezi Yönetim Toplam Dış Borç Stoku (Milyon \$)	66,576	67,117	71,451	69,697	70,889	68,194	67,724	69,754	68,476	67,916	68,445	69,882	71,254	70,086

*: Çeyrek dönemler itibariyledir.

Kaynak: TÜİK, TCMB, Hazine Müsteşarlığı, DPT